ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN MISCHO
της 24ης Ιανουαρίου 2002 [1]

1. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη λαμβάνοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις της Επιτροπής 91/1/ΕΟΚ της 20ής Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τις ενισχύσεις που η κεντρική κυβέρνηση και ορισμένες αυτόνομες κυβερνήσεις της Ισπανίας έχουν χορηγήσει στη Magefesa, παραγωγό οικιακών ειδών ανοξείδωτου χάλυβα και μικρών ηλεκτρικών συσκευών [2] (στο εξής: απόφαση 1989), και 1999/509/ΕΚ, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa και στις επιχειρήσεις που τον διαδέχθηκαν [3] (στο εξής: απόφαση 198), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 2 και 3 των ανωτέρω αποφάσεων.

I — Ιστορικό της διαφοράς

Οι οικείες επιχειρήσεις

2. Ο όμιλος Magefesa αποτελείται κυρίως από τέσσερις βιομηχανικές επιχειρήσεις: Investigación y Desarrollo Udala SA (στο εξής: Indosa), εγκατεστημένη στις Κάτω Χώρες, Cubertera del Norte SA (στο εξής: Cunosa) και Manufacturas Gur SA (στο εξής: GURSA), εγκατεστημένες στην Καντάβρια, και Manufacturas Inoxidables de Gibraltar SA (στο εξής: MIGSA), εγκατεστημένη στην Ανδαλουσία.

3. Η κατάσταση των επιχειρήσεων αυτών μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

— Η Indosa κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως στις 19 Απριλίου 1994, κατόπιν αιτήσεως των εργαζομένων της, εξακολούθησε όμως τις δραστηριότητές της.

— Η Cunosa έπαυσε τις δραστηριότητές της το 1994 και κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως στις 13 Απριλίου 1994, κατόπιν αιτήσεως των εργαζομένων της. Οι εργασίες εκκαθαρίσεως άρχισαν τον Μάρτιο του 1998.

— Η MIGSA έπαυσε τις δραστηριότητές της το 1993 και κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως στις 27 Μαΐου 1999, κατόπιν αιτήσεως των εργαζομένων της.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.
2 — ΕΕ L 5, σ. 18.
3 — ΕΕ L 1998, σ. 15.

— Η GURSA είναι αδρανής από το 1994, αλλά δεν έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως.

4. Προς τον σκοπό χορηγήσεως των επίδικων ενισχύσεων, δημιουργήθηκαν οι εταιρίες διαχειρίσεως στις οικείες αυτόνομες κοινότητες: Fiducias de la Cocina y Derivados SA (στο εξής: Ficodesa) στη Χώρα των Βάσκων, Gestión de Magefesa en Cantabria SA (στο εξής: Gemacasa) στην Καντάβρια, και Manufacturas Damma SA (στο εξής: Damma) στην Ανδαλουσία. Ο ρόλος των εταιριών αυτών περιγράφεται στην απόφαση του 1989 ως ακολούθως [4]:

«[...] Οι εταιρίες αυτές είχαν δύο βασικούς σκοπούς: καταρχήν να δώσουν τη δυνατότητα στις δημόσιες αρχές να εποπτεύουν τόσο τη χρησιμοποίηση των ενισχύσεων που επρόκειτο να χορηγηθούν όσο και την εφαρμογή των οδηγιών της Gestiber [ισπανικής ιδιωτικής εταιρίας συμβούλων] και, κατά δεύτερο λόγο, να εξασφαλίσουν τη λειτουργία των εταιριών της Magefesa, κυρίως προλαμβάνοντας την κατάσχεση από τους δανειστές της των οικονομικών πόρων της και την απογραφή τους. Για το σκοπό αυτό, με βάση κοινές συμφωνίες οι ενδιάμεσες αυτές εταιρίες προωθούν στην αγορά ολόκληρη την παραγωγή της Magefesa που στο παρελθόν αγοράζονταν από τις επιμέρους εταιρίες — ταυτόχρονα διαχειρίζονται τους πόρους, πρώτες ύλες και ημιτελή προϊόντα, τα οποία έχουν ανάγκη οι εταιρίες, και προμηθεύουν αυτές τις τελευταίες ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών ή τις δικαιολογημένες δαπάνες.»

4 — Σημείο Ι, τελευταίο εδάφιο, των αιτιολογικών σκέψεων.

5. Η Ficodesa κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως στις 19 Ιανουαρίου 1995 κατόπιν αιτήσεως των εργαζομένων του ομίλου Magefesa. Η Damma είναι αδρανής από το 1993, αλλά δεν κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως.

Η απόφαση του 1989

6. Οι διατάξεις της αποφάσεως του 1989 έχουν ως εξής:

«Άρθρο 1

Οι δημόσιες παρεμβάσεις υπέρ των εταιριών του ομίλου Magefesa και συνίστανται σε:

i) εγγυήσεις δανείων ύψους 1 580 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών,

ii) δάνειο 2 085 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών με όρους διαφορετικούς από εκείνους της αγοράς,

iii) μη επιστρεπτέες επιδοτήσεις ύψους 1 095 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών,

και

iv) επιδότηση επιτοκίου υπολογιζόμενη σε 9 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες,

έχουν χορηγηθεί παράνομα και είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 2

Τα υφιστάμενα στοιχεία ενισχύσεων που περιέχονται στις παρεμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να εξαλειφθούν. Η Επιτροπή καλεί, για το λόγο αυτό, την ισπανική κυβέρνηση να εφαρμόσει τις ακόλουθες διατάξεις:

α) ανάκληση των παραχωρήσεων κρατικών εγγυήσεων δανείων ύψους 1 580 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών·

β) μετατροπή του δανείου με χαμηλό επιτόκιο σε συνήθη πίστωση με όρους αγοράς όσον αφορά το επιτόκιο και την εξόφληση ή ανάκλησή του, η οποιοδήποτε άλλο ενδεικνυόμενο μέτρο για την πλήρη εξάλειψη των στοιχείων ενίσχυσης ανεξαρτήτως του επιλεγόμενου μέσου· τα παραγόμενα αποτελέσματα πρέπει να έχουν αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία της αρχικής χορήγησης του δανείου·

γ) σε περίπτωση μετατροπής, εξασφάλιση ότι οι δόσεις του εν λόγω δανείου καταβάλλονται σύμφωνα με το καθορισμένο χρονοδιάγραμμα·

δ) επιστροφή των 1 104 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που αφορούν μη επιστρεπτέες χορηγηθείσες επιδοτήσεις.

Άρθρο 3

Οι ισπανικές αρχές οφείλουν να ενημερώσουν την Επιτροπή, σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα τα οποία έχουν λάβει για να συμμορφωθούν προς αυτή. Σε περίπτωση εκτέλεσης της απόφασης μετά τη λήψη της ταχθείσας προθεσμίας, εφαρμόζονται οι εθνικές διατάξεις σχετικά με τους τόκους υπερημερίας των κρατικών οφειλών.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.»

7. Οι κηρυχθείσες ως ασυμβίβαστες ενισχύσεις χορηγήθηκαν από τους ακόλουθους φορείς:

— Την *Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων:*

— εγγύηση δανείου 300 εκατομμυρίων ESP παρασχεθείσα απευθείας στην Indosa·

— εγγύηση 672 εκατομμυρίων ESP παρασχεθείσα στη Ficodesa για να εφαρμοστεί στις επιχειρήσεις των υποομίλων Magefesa και Licasa που είναι εγκατεστημένες στη χώρα των Βάσκων, μεταξύ των οποίων η Indosa·

— ενισχύσεις, υπό μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων που ανέρχονται σε 794 εκατομμύρια ESP και επιδότηση επιτοκίων ύψους 9 εκατομμυρίων ESP, που επίσης χορηγήθηκαν στη Ficodesa για να εφαρμοστούν στις επιχειρήσεις των υποομίλων Magefesa και Licasa που βρίσκονται στη χώρα των Βάσκων.

— Την *Κυβέρνηση της Καντάβριας:*

— εγγύηση δανείου συνολικού ύψους 512 εκατομμυρίων ESP στην Gemacasa για να τύχει εφαρμογής στην Cunosa και την GURSA·

— μη επιστρεπτέα ενίσχυση 262 εκατομμυρίων ESP προς την ίδια κατεύθυνση.

— Την *Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας:*

— εγγύηση δανείου συνολικού ύψους 96 εκατομμυρίων ESP χορηγηθείσα στη Damma προκειμένου να τύχει εφαρμογής στη MIGSA·

— μη επιστρεπτέα ενίσχυση 29 εκατομμυρίων ESP[5] προς την ίδια κατεύθυνση.

— Το *Fogasa* (εθνικό ταμείο εγγυήσεως των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη τους): δάνειο με όρους διαφορετικούς από εκείνους της αγοράς ύψους 2 085 εκατομμυρίων ESP.

8. Προκειμένου να συμμορφωθούν προς την απόφαση του 1989, οι επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa και το Fogasa συνήψαν σύμβαση αποπληρωμής του δανείου που χορήγησε το Fogasa, σύμβαση η οποία τροποποιήθηκε για να προσαρμοσθεί προς τις επιταγές της εν λόγω αποφάσεως. Το μέτρο αυτό δεν αμφισβητήθηκε από την Επιτροπή.

9. Ως προς τις άλλες ενισχύσεις, το Βασίλειο της Ισπανίας πληροφόρησε την Επιτροπή με έγγραφα της 23ης Οκτωβρίου 1991, της 8ης Απριλίου 1994 και της 23ης Απριλίου 1997 για τα μέτρα που έλαβαν οι ισπανικές αρχές.

10. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται επαρκή από την Επιτροπή.

5 — Κατά τις πληροφορίες της Επιτροπής, που δεν αντέκρουσε η Ισπανική Κυβέρνηση, το ποσό των 39 εκατομμυρίων ESP που περιέχεται στην απόφαση του 1989 διορθώθηκε στη συνέχεια βάσει στοιχείων που παρασχέθηκαν από τις ισπανικές αρχές.

Η απόφαση του 1998

11. Οι διατάξεις της αποφάσεως του 1998 έχουν ως εξής:

«*Άρθρο 1*

Η ενίσχυση με τη μορφή της συνεχούς μη καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης εκ μέρους των:

— Indosa και Cunosa μέχρι την κήρυξή τους σε πτώχευση,

— MIGSA και GURSA μέχρι τη διακοπή των δραστηριοτήτων τους,

— και της Indosa μετά την κήρυξή της σε πτώχευση και μέχρι τον Μάιο του 1997,

είναι παράνομη, επειδή χορηγήθηκε από την Ισπανία κατά παράβαση της υποχρέωσης την οποία υπείχε από το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ.

Η εν λόγω ενίσχυση κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, επειδή δεν πληροί καμία από τις προϋποθέσεις που τάσσονται προκειμένου να είναι εφαρμοστέα κάποια από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 2 και 3 του εν λόγω άρθρου παρεκκλίσεις.

Άρθρο 2

1. Η Ισπανία καλείται να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 από τις επιχειρήσεις που την έλαβαν παρανόμως.

2. Η ανάκτηση της ενίσχυσης πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία. Στα επιτρεπτέα ποσά περιλαμβάνονται οι τόκοι οι οποίοι θα έχουν γεννηθεί από την ημερομηνία χορήγησης της εκάστοτε ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία πραγματοποίησης της επιστροφής της. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό των καθαρού ισοδυνάμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία.

Άρθρο 3

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, σχετικά με τα μέτρα που θα λάβει προς εκτέλεσή της.»

12. Η απόφαση αυτή αποτέλεσε το αντικείμενο προσφυγής που άσκησε το Βασίλειο της Ισπανίας. Με την απόφασή του της 12ης Οκτωβρίου 2000, Ισπανία κατά Επιτροπής [6], το Δικαστήριο απέρριψε, κατ' ουσίαν, την προσφυγή αυτή, ακυρώνοντας όμως την απόφαση του 1998, καθόσον επιβάλλει την είσπραξη, μαζί με τα ποσά των ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθούν, τόκων γεννηθέντων, μετά την κήρυξη σε πτώχευση των επιχειρήσεων Indosa και Cunosa, από τις παρανόμως εισπραχθείσες πριν από την κήρυξη αυτή ενισχύσεις.

13. Η Ισπανική Κυβέρνηση πληροφόρησε την Επιτροπή, με έγγραφα της 21ης Ιανουαρίου 1998, στο πλαίσιο της κατ' αντιδικίαν διαδικασίας, καθώς και της 21ης Ιανουαρίου 1999 και της 22ας Ιουλίου 1999, ως απάντηση στην απόφαση της Επιτροπής, για τα μέτρα που ελήφθησαν προς ανάκτηση του ποσού των ενισχύσεων.

14. Η αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων αμφισβητήθηκε από την Επιτροπή.

6 — C-480/98 (Συλλογή 2000, σ. I-8717).

II — Η προσφυγή

15. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη λαμβάνοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα μέτρα που επιβάλλονται για να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1989 και της 14ης Οκτωβρίου 1998, κατά τις οποίες ορισμένες ενισχύσεις στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa χορηγήθηκαν παρανόμως και, επιπλέον, είναι ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 2 και 3 των εν λόγω αποφάσεων·

— να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

16. Το Βασίλειο της Ισπανίας ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω παραβάσεως και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

17. Ζητεί επίσης να ανασταλεί η διαδικασία εν αναμονή της εκδόσεως της αποφάσεως στην υπόθεση C-480/98. Εντούτοις, δεδομένου ότι ήδη εκδόθηκε η απόφαση αυτή, το αίτημα αναστολής που διατύπωσε το Βασίλειο της Ισπανίας κατέστη άνευ αντικειμένου.

III — Ανάλυση

Οι ενισχύσεις που κηρύχθηκαν ασυμβίβαστες με την απόφαση του 1989

Α — Οι ενισχύσεις που ενέκρινε η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων

18. Όσον αφορά τις εγγυήσεις δανείου, η Επιτροπή τονίζει ότι «η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων αποφάσισε, στις 28 Ιουνίου 1988 (δηλαδή πριν από την έκδοση της αποφάσεως του 1989), να επέμβει καθ' υποκατάσταση στην απόδοση των εγγυημένων δανείων [7] [...]. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων προέβη σε διάφορες πληρωμές, μεταξύ του 1988 και του 1993, υπέρ των δανειστών πιστοδοτικών οργανισμών συνολικού ύψους 1 365 717 623 ESP [...]. Στο πλαίσιο της διαδοχικής διενέργειας αυτών των πληρωμών, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων απαιτούσε την απόδοσή τους απο τη Ficodesa. Στις 30 Δεκεμβρίου 1993, το κατ'

7 — Συναφώς, η Επιτροπή προσκομίζει μια συμφωνίας της Κυβέρνήσεως της χώρας των Βάσκων με ημερομηνία 28 Ιουνίου 1988 που επιβεβαιώνει την υποκατάσταση όσον αφορά τις εγγυήσεις που χορηγήθηκαν στην Indosa και τη Ficodesa.

αυτόν τον τρόπο συνολικό ποσό που απαιτήθηκε μέσω εκτελέσεως από τη Ficodesa ανερχόταν σε 1 638 315 148 ESP [...].»

19. Όσον αφορά τη μη επιστρεπτέα ενίσχυση και την επιδότηση επιτοκίου, η Επιτροπή εκθέτει ότι «η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων [απέστειλε στις 25 Ιανουαρίου 1995] έγγραφο οχλήσεως στους 'νομίμους εκπροσώπους της επιχειρήσεως Ficodesa του ομίλου Magefesa [...]'. Κατά το χρονικό αυτό σημείο, η Ficodesa, η οποία είχε ζητήσει την παύση των πληρωμών στις 4 Μαΐου 1994, βρισκόταν σε νόμιμη κατάσταση πτωχεύσεως από μία εβδομάδα (στις 19 Ιανουαρίου 1995) [...]».

20. Πάντοτε κατά την Επιτροπή, «μετά την κήρυξη σε πτώχευση της Ficodesa, οι πληρωμές που είχαν διενεργηθεί κατ' εφαρμογή των εγγυήσεων και των μη επιστρεπτέων ενισχύσεων καταλογίστηκαν στο παθητικό από τη γενική συνέλευση των δανειστών της πτωχεύσεως αυτής της εταιρίας, για συνολικό ποσό 2 168 717 623 SP».

21. Βάσει αυτών των γεγονότων, που δεν αμφισβητεί η Ισπανική Κυβέρνηση, η Επιτροπή διατυπώνει, κατ' ουσίαν, δύο αιτιάσεις ως προς την εκ μέρους του Βασιλείου της Ισπανίας εκτέλεση της αποφάσεως του 1989. Η μία αφορά τη μη ανάκληση από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων της εγγυήσεως δανείου που είχε παράσχει στη Ficodesa και η άλλη την έλλειψη εκ μέρους της ίδιας αυτής κυβερνήσεως μέτρων κατά της Indosa.

Η αιτίαση που αφορά τη μη ανάκληση από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων των εγγυήσεων δανείων

22. Κατά την Επιτροπή, «με την υποκατάσταση στο δάνειο με εγγύηση για τη μεταγενέστερη απαίτηση αποδόσεως από τη Ficodesa των ποσών που είχαν κατ' αυτόν τον τρόπο καταβληθεί όταν έληγαν οι προθεσμίες του δανείου με εγγύηση», «η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων [...] αρκέστηκε να μετατρέψει ένα εγγυημένο από την αυτόνομη Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δάνειο σε δάνειο χορηγούμενο απευθείας από την αυτόνομη Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, δηλαδή προϋποθέσεις διαφορετικές από αυτές της αγοράς και το οποίο συνιστά, ως εκ τούτου, ενίσχυση. Επομένως, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η Ficodesa απέδωσε μέχρι κεραίας τα ζητηθέντα ποσά, η αυτόνομη Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση του 1989. Για να το έπραττε αυτό, η αυτόνομη Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων θα έπρεπε να αποδώσει το συνολικό ποσό της πιστώσεως, χωρίς να περιμένει τη λήξη της και να απαιτήσει αμέσως την απόδοσή του στον δικαιούχο».

23. Η Ισπανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι «δεν είναι αληθές ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων περιορίστηκε να μετατρέψει με ένα δάνειο που η ίδια εγγυήθηκε σε δάνειο που χορήγησε υπό μη εμπορικές συνθήκες. Ελευθέρωσε την εγγύηση, επενέβη καθ' υποκατάσταση των φορέων που είχαν χορηγήσει το δάνειο και απαίτησε την πλήρη απόδοσή του μέσω εκτελέσεως, προσαυξημένου με τόκους υπερημερίας 20 %, περιλαμβάνοντας το ποσό αυτό στις απαιτήσεις που εγκρίθηκαν από τη συνέλευση των πιστωτών».

24. Τι πρέπει να σκεφθούμε για την πρώτη αυτή αιτίαση της Επιτροπής;

25. Ενδείκνυται η διαπίστωση ότι η απόφαση του 1989 υποχρεώνει, με το άρθρο της 2, το Βασίλειο της Ισπανίας να προβεί στην «ανάκληση των παραχωρήσεων κρατικών ενισχύσεων δανείων ύψους 1 580 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών».

26. Κατά συνέπεια, εν όψει της πάγιας νομολογίας [8] κατά την οποία η υποχρέωση του κράτους μέλους να καταργήσει ενίσχυση θεωρηθείσα από την Επιτροπή ως ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά σκοπεί την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων είχε την υποχρέωση να θέσει τέλος σε όλα τα αποτελέσματα που θα μπορούσαν να έχουν οι εγγυήσεις δανείων που είχε παράσχει και οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.

27. Όμως, καθώς η Επιτροπή εξέθεσε ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων όφειλε, προκειμένου να το πράξει, να αποδώσει ήδη το 1989 το συνολικό ποσό της πιστώσεως, χωρίς να αναμείνει να καταστεί ληξιπρόθεσμο, και να απαιτήσει αμέσως την απόδοσή του στον δικαιούχο. Την ίδια αυτή λύση είχε εξάλλου προτείνει το Συμβούλιο της Επικρατείας, ανώτατο γνωμοδοτικό όργανο της Ισπανίας, επ' ευκαιρία γνωμοδοτήσεως το 1990 ως προς τον τρόπο με τον οποίο η Ισπανία όφειλε να εφαρμόσει την απόφαση 1989 [9].

28. Μία τέτοια μέθοδος θα αποτελούσε, πράγματι, το μόνο μέσο για να τεθεί τέλος στα αποτελέσματα της εγγυήσεως, δεδομένου ότι ανάκληση απλώς της εγγυήσεως δεν ήταν πλέον δυνατή, διότι η εγγύηση είχε ήδη προκαλέσει μια υποκατάσταση το 1988, επομένως πριν από την απόφαση του 1989. Αντιθέτως, πραγματοποιώντας πληρωμές στους δανειστές πιστοδοτικούς οργανισμούς μεταξύ του 1988 και του 1993, επομένως με τη χρονολογική τάξη των ημερομηνιών του ληξιπροθέσμου, και ζητώντας στη συνέχεια την απόδοση των πληρωμών αυτών από τη Ficodesa, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν απέσυρε την εγγύηση, αλλά δεν έκανε τίποτα άλλο από το να συνεχίζει να την εφαρμόζει.

29. Το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων συμμορφώθηκε προς την απόφαση του 1989, ζητώντας την απόδοση των πληρωμών που είχαν πραγματοποιηθεί προς τους δανειστές πιστοδοτικούς οργανισμούς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι η ενίσχυση συνίστατο σε εγγύηση και όχι σε επιδότηση. Κατά συνέπεια, ήταν απλώς φυσικό η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων να ζητήσει την απόδοση των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν. Το γεγονός και μόνον ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων ζήτησε την εν λόγω απόδοση δεν αποδεικνύει επομένως ότι απέσυρε την εγγύηση.

8 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92, C-279/92 και C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 75), και της 4ης Απριλίου 1995, C-350/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1995, σ. I-699, σκέψη 21).

9 — Βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως του 1998, σημείο V, στοιχείο α'.

30. Επομένως έχω τη γνώμη ότι δεν έγινε ό,τι ήταν αναγκαίο για την απόσυρση των εγγυήσεων δανείων που είχε παράσχει η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων.

Η αιτίαση που αφορά την ανυπαρξία μέτρων εκ μέρους της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων κατά της Indosa

31. Η Επιτροπή προσάπτει επίσης στο Βασίλειο της Ισπανίας ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν έπραξε τα αναγκαία για να επιτύχει την απόδοση των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν καθώς και για να ανακτήσει τη μη επιστρεπτέα ενίσχυση και την επιδότηση επιτοκίου, εφόσον «η εν λόγω κυβέρνηση έστρεψε όλες της τις ενέργειες κατά της Ficodesa. Εντούτοις, η εταιρία αυτή είναι απλώς μια ενδιάμεση εταιρία η οποία ουδόλως έχει δική της παραγωγή ή περιουσία η οποία δημιουργήθηκε για τον αποκλειστικό σκοπό να διοχετεύει τις δημόσιες ενισχύσεις υπέρ της Indosa». Όμως, κατά την Επιτροπή, «είναι αδιαμφισβήτητο ότι οι πραγματικοί δικαιούχοι των ενισχύσεων είναι οι επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa, ειδικότερα δε η Indosa, και όχι η Ficodesa».

32. Συναφώς, η Επιτροπή τονίζει, χωρίς να αντικρουστεί από την Ισπανική Κυβέρνηση, ότι τόσο η εγγύηση των 672 εκατομμυρίων ESP όσο και η μη επιστρεπτέα ενίσχυση και η επιδότηση επιτοκίου χορηγήθηκαν στη Ficodesa «για να εφαρμοστούν» στις επιχειρήσεις των υπο-ομίλων Magefesa και Licasa που είναι εγκατεστημένες στη χώρα των Βάσκων, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται η Indosa. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει, χωρίς να αντικρουστεί από την Ισπανική Κυβέρνηση, ότι η εγγύηση δανείου 300 εκατομμυρίων ESP χορηγήθηκε άμεσα στην Indosa, και όχι στη Ficodesa.

33. Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη Ficodesa, η Ισπανική Κυβέρνηση απαντά ότι έγινε ό,τι ήταν αναγκαίο, εφόσον η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων ζήτησε, καταρχάς μέσω μέτρων εκτελέσεως σε βάρος της Ficodesa, την απόδοση των εν λόγω ποσών και, στη συνέχεια, πέτυχε κατά τη διαδικασία της δικαστικής εκκαθαρίσεως, να περιληφθούν τα ποσά αυτά στις απαιτήσεις που ενέκρινε η συνέλευση των πιστωτών της πτωχεύσεως της Ficodesa.

34. Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν μπορούσε να απαιτήσει τις ενισχύσεις αυτές απευθείας από την Indosa. Συγκεκριμένα, κατ' αυτήν, «οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων υπό μορφή εγγυήσεων και μη επιστρεπτέων ενισχύσεων ήταν υπέρ της Ficodesa. Κατά συνέπεια, η απόδοση των ενισχύσεων δεν μπορούσε να απαιτηθεί παρά από αυτήν την επιχείρηση, η οποία ήταν η μόνη οφειλέτης της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων».

35. Η Ισπανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι «η εκ μέρους της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων απαίτηση αυτών των ποσών από τις επιχειρήσεις που κατέστη δυνατό, με τη σειρά τους, να λάβουν τα ποσά αυτά από τη Ficodesa είναι τελείως άκαρπη, όπως δείχνει η προσπάθεια εγκρίσεως απαιτήσεων στην οποία προέβη η Κυβέρνηση της Χώρας των

Βάσκων στις 7 Ιουνίου 1996 στο πλαίσιο της διαδικασίας δικαστικής εκκαθαρίσεως της Magefesa. Πράγματι, [...], η συνέλευση των πιστωτών δεν ενέκρινε την απαίτηση της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων στις 3 Ιουλίου 1996, μολονότι ενέκρινε αυτήν της Ficodesa».

36. Όσον αφορά την εγγύηση που χορηγήθηκε απευθείας στην Indosa, η Ισπανική Κυβέρνηση τονίζει ότι «η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων απαίτησε πράγματι από την Indosa ποσά που αντιστοιχούν στις απαιτήσεις που είχε έναντι αυτής της επιχειρήσεως. Κατά συνέπεια, η συνέλευση των πιστωτών ενέκρινε, στις 12 Ιουνίου 1995, απαίτηση 2 800 200 [ESP]».

37. Η δεύτερη αυτή αιτίαση της Επιτροπής δίνει λαβή για τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

38. Πρώτον, όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη Ficodesa, η Ισπανική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν για να εφαρμοστούν στην Indosa και ότι η Indosa ήταν πράγματι ο κύριος δικαιούχος αυτών των ενισχύσεων.

39. Επιπλέον, η Ισπανική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι η Ficodesa ήταν απλώς εταιρία διαχειρίσεως που ουδόλως είχε δική της δραστηριότητα παραγωγής ή περιουσία και η οποία δημιουργήθηκε προς τον σκοπό διοχετεύσεως των δημοσίων ενισχύσεων υπέρ της Indosa.

40. Υπό τις περιστάσεις αυτές, έχω τη γνώμη ότι, εφόσον ήταν σαφές ότι τα προς τη Ficodesa αιτήματα περί αποδόσεως παρέμεναν άκαρπα, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων θα έπρεπε επίσης να προβεί σε ενέργειες προκειμένου να επιτύχει από τον πραγματικό δικαιούχο των ενισχύσεων την ανάκτησή τους.

41. Πράγματι, αφενός, η ανάκτηση των ενισχύσεων από την Indosa εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως του 1989, καθόσον η απόφαση αυτή αναφέρεται, στο άρθρο 1 αυτής, στις «δημόσιες παρεμβάσεις υπέρ των εταιριών του ομίλου Magefesa» στον οποίο περιλαμβάνεται η Indosa.

42. Αφετέρου, όπως επίσης τόνισε η Επιτροπή, διαφορετική κρίση θα επέτρεπε στα κράτη μέλη να παρακάμπτουν τους κανόνες της Συνθήκης στον τομέα των δημοσίων ενισχύσεων ενεργώντας κατά τρόπο ώστε οι ενισχύσεις αυτές να χορηγούνται μέσω των εταιριών που δεν είναι οι πραγματικοί δικαιούχοι της ενισχύσεως. Η πρακτική αποτελεσματικότητα που συνεπάγεται κατ' ανάγκη το άρθρο 2 της αποφάσεως του 1989, η οποία επιβάλλει την ανάκτηση των ενισχύσεων, απαιτεί επομένως οι αρμόδιες αρχές να προβαίνουν σε ενέργειες για την ανάκτηση των ενισχύσεων όχι μόνον έναντι μιας εταιρίας διαχειρίσεως που τις έλαβε, αλλά επίσης, αν αυτό αποδεικνύεται αναγκαίο για να επιτευχθεί η κατάργησή τους, έναντι της εταιρίας η οποία είναι ο πραγματικός δικαιούχος τους.

43. Η Ισπανική Κυβέρνηση, εντούτοις, υποστηρίζει ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των

Βάσκων βρισκόταν σε αδυναμία να απαιτήσει τις ενισχύσεις από την Indosa, δεδομένου ότι ο μοναδικός οφειλέτης της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων ήταν η Ficodesa. Επομένως, επικαλείται, κατ' ουσίαν, «απόλυτη αδυναμία» προς την ανάκτηση των ενισχύσεων της Indosa, για τον λόγο ότι δεν είχε κανένα δικαίωμα έναντι αυτής για να ανακτήσει την ενίσχυση.

44. Όμως, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλεστούν διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξης τους για να αποφύγουν την εκτέλεση των υποχρεώσεων που υπέχουν από το κοινοτικό δίκαιο [10].

45. Ειδικότερα, στην απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής [11], σε απάντηση προς την Ιταλική Κυβέρνηση η οποία υποστήριζε ότι «κατά το ιταλικό δίκαιο [η Ιταλική Δημοκρατία] *δεν έχει κανένα δικαίωμα να ζητήσει να της επιστρέψουν* [12], οι αγοραστές των τεσσάρων θυγατρικών, τα ποσά που δεν ελήφθησαν υπόψη στους όρους πωλήσεως των εν λόγω επιχειρήσεων» [13], το Δικαστήριο έκρινε ότι «αν, κατά το ιταλικό δίκαιο, η ΕΝΙ δεν μπορεί να ανακτήσει ποσά τα οποία δεν ελήφθησαν υπόψη στους όρους πωλήσεως των τεσσάρων θυγατρικών, το στοιχείο αυτό δεν μπορεί να εμποδίσει την πλήρη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και επομένως να επηρεάσει την υποχρέωση της ανακτήσεως των εν λόγω ενισχύσεων» [14].

46. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι το γεγονός ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν έχει δικαίωμα έναντι της Indosa στερείται επιπτώσεως επί της υποχρεώσεως της να προβεί στην ανάκτηση των εν λόγω ενισχύσεων από τον πραγματικό δικαιούχο τους. Αυτό αληθεύει πολλώ μάλλον καθόσον η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων ενεπλάκη στην υλοποίηση της κατασκευής που συνίσταται στη χορήγηση της ενισχύσεως στον πραγματικό δικαιούχο, δηλαδή την Indosa, μέσω μιας εταιρίας διαχειρίσεως, δηλαδή της Ficodesa. Όπως προκύπτει από την απόφαση του 1989, η ίδια η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δημιούργησε τη Ficodesa [15]. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η έλλειψη δικαιώματος έναντι της Indosa δεν μπορεί να αποδοθεί στην ίδια την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων.

47. Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ακόμα ότι τα μέτρα που έλαβαν οι ισπανικές αρχές για να επιτύχουν την απόδοση των ενισχύσεων πρέπει να παραμείνουν εντός του πλαισίου των διαδικασιών δικαστικής εκκαθαρίσεως και, κατά συνέπεια, πρέπει να τηρηθούν οι κανόνες που τις διέπουν. Κατά συνέπεια, όταν η συνέλευση των πιστωτών δεν εγκρίνει, σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες, μια απαίτηση όπως συνέβη με την περίπτωση της Magefesa, ο δανειστής δεν μπορεί να προβεί σε καμία ενέργεια επί της περιουσίας του οφειλέτη προκειμένου να ικανοποιήσει απαίτησή του.

10 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 18), και της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-390/98, Banks (Συλλογή 2001, σ. I-6117, σκέψη 122).

11 — C-303/88, Συλλογή 1991, σ. I-1433.

12 — Η υπογράμμιση δική μου.

13 — Προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 56.

14 — Προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 60.

15 — Βλ. σημείο I, τελευταίο εδάφιο, των αιτιολογικών σκέψεων.

48. Συναφώς, η Ισπανική Κυβέρνηση περιορίζεται στην επίκλησητης περιπτώσεως της Magefesa για να συναγάγει σχετικώς ότι, στην περίπτωση της Indosa, η απαίτηση της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων δεν εγκρίθηκε από τη συνέλευση των πιστωτών. Εντούτοις, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν προέβη, συγκεκριμένα, σε καμία προσπάθεια για να εγκριθεί η απαίτησή της από τη συνέλευση των πιστωτών της Indosa.

49. Επιπλέον, το γεγονός ότι η απαίτηση δεν εγκρίθηκε αποτελεί την άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν είχε κανένα δικαίωμα έναντι της Indosa. Αυτή η έλλειψη δικαιώματος πρέπει, όπως είδαμε, να καταλογιστεί στην ίδια την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων και, επομένως, δεν μπορεί να έχει επίπτωση στην υποχρέωση αναλήψεως ενεργειών για την ανάκτηση των ενισχύσεων.

50. Εξάλλου, ακόμα και αν η έλλειψη δικαιώματος ή (η υποθετική) άρνηση εγκρίσεως της απαιτήσεως της Κυβερνήσεως της Χώρας των Βάσκων στο πλαίσιο της πτωχεύσεως της Indosa μπορούσε να χαρακτηριστεί ως απρόβλεπτη και μη δυνάμενη να προβλεφθεί από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δυσχέρεια, πράγμα που μου φαίνεται πολύ συζητήσιμο, η Ισπανική Κυβέρνηση θα έπρεπε, σύμφωνα με πάγια νομολογία [16], να θέσει το πρόβλημα στην κρίση της Επιτροπής και, δυνάμει του κανόνα που επιβάλλει στα κράτη μέλη και στα κοινοτικά όργανα αμοιβαία καθήκοντα ειλικρινούς συνεργασίας, η οποία διαπνέει, μεταξύ άλλων, το άρθρο 10 ΕΚ, να συνεργαστεί καλοπίστως με την Επιτροπή για να υπερπηδήσουν τις δυσκολίες, τηρουμένων πλήρως των διατάξεων της Συνθήκης. Όμως, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για το ότι η Ισπανική Κυβέρνηση, στην οποία εναπέκειτο να αναλάβει την πρωτοβουλία [17], προέβη σε οποιοδήποτε διάβημα προκειμένου να θέσει το πρόβλημα στην Επιτροπή. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η εν λόγω κυβέρνηση περιορίστηκε να επικαλεστεί την έλλειψη δικαιώματος ως προς την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων έναντι της Indosa.

51. Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως τόνισε η Επιτροπή, στο πλαίσιο της πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασίας, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων αναφέρθηκε ακόμα στην αδυναμία καθορισμού των ποσών που είχε λάβει κάθε επιχείρηση του ομίλου, λόγω των κενών της λογιστικής τους, για να δικαιολογήσει το γεγονός ότι δεν προέβη σε καμία ενέργεια κατά της Indosa.

52. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι, άλλως θα καθίστατο τελείως κενή περιεχομένου η υποχρέωση ανακτήσεως των ενισχύσεων, δυσχέρειες λογιστικής φύσεως που αφορούν τον ακριβή καθορισμό του δικαιούχου μιας ενισχύσεως δεν μπορούν να θεωρούνται ως «απόλυτη αδυναμία» ανακτήσεως της οικείας ενισχύσεως.

53. Επομένως, έχω τη γνώμη ότι, απευθυνθείσα, προκειμένου να ανακτηθούν οι ενισχύσεις, μόνο στην Ficodesa, απλή εταιρία

16 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 2001, C-261/99, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2001, σ. I-2537, σκέψη 24), και της 3ης Ιουλίου 2001, C-378/98, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 2001, σ. 5107, σκέψη 31).

17 — Προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 50.

διαχειρίσεως μέσω της οποίας μεταφέρθηκαν οι ενισχύσεις, και όχι στην Indosa, πραγματική ή κυρία δικαιούχο των ενισχύσεων, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν έπραξε τα αναγκαία για την ορθή εφαρμογή της αποφάσεως του 1989.

54. Δεύτερον, όσον αφορά την εγγύηση δανείου 300 εκατομμυρίων ESP που παρασχέθηκε απευθείας από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων στην Ficodesa, η Επιτροπή εκθέτει στο δικόγραφο της προσφυγής της ότι, «ενώ παρήλθαν δέκα έτη από την έκδοση της αποφάσεως του 1989, η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων δεν προέβη σε καμία ενέργεια κατά της Indosa».

55. Βεβαίως, η Ισπανική Κυβέρνηση τονίζει, απαντώντας σ'αυτό το επιχείρημα της Επιτροπής, ότι η συνέλευση των πιστωτών της Indosa ενέκρινε, στις 12 Ιουνίου 1995, απαίτηση ύψους 2 800 200 ESP.

56. Εντούτοις, νομίζω ότι η ενέργεια αυτή δεν αρκεί για να καταργηθεί μια ενίσχυση που συνίστατο σε εγγύηση δανείου ύψους 300 εκατομμυρίων ESP, ως εκ της οποίας επήλθε υποκατάσταση και το ποσό της οποίας έπρεπε επομένως να αποδοθεί από την Indosa. Πράγματι, αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι το ποσό της απαιτήσεως που εγκρίθηκε δεν αντιπροσωπεύει ούτε καν το 1 % του ποσού της εγγυήσεως ως εκ της οποίας επήλθε η υποκατάσταση.

57. Επομένως, έχω τη γνώμη ότι η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής είναι επίσης βάσιμη.

58. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, δεδομένου ότι οι δύο αιτιάσεις της Επιτροπής είναι βάσιμες και καλύπτουν, από κοινού πλήρως, όλες τις ενισχύσεις που χορήγησε η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων, η Επιτροπή κατέδειξε, κατ' εμέ, ότι τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως του 1989 εφαρμόστηκαν ορθώς όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων.

Β — Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Κυβέρνηση της Κανταβρίας

59. Κατά την Επιτροπή, η Κυβέρνηση της Κανταβρίας δεν έλαβε κανένα μέτρο προκειμένου να ανακτηθούν οι ενισχύσεις ούτε κανένα μέτρο κατά των δικαιούχων εταιριών (Cunosa και GURSA) ούτε κατά της εταιρίας διαχειρίσεως που επέτρεψε τη διοχέτευση της ενισχύσεως (Gemacasa).

60. Η Ισπανική Κυβέρνηση απαντά ότι η Κυβέρνηση της Κανταβρίας ακύρωσε πολλές εγγυήσεις μεταξύ του Δεκεμβρίου του 1994 και του Μαΐου του 1995, πλην όμως ήταν αδύνατον να επιτύχει την απόδοση των ποσών των ενισχύσεων από την GURSA, την Cunosa και την Gemacasa, διότι οι επιχειρή-

σεις αυτές ήταν πλέον αδρανείς και δεν διέθεταν περιουσιακά στοιχεία που να επέτρεπαν την ικανοποίηση των εκκρεμών απαιτήσεων.

61. Η Επιτροπή βασίμως εκτιμά ότι η απόφαση του 1989 δεν εκτελέστηκε ορθώς ως προς τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Κυβέρνηση της Καντα βρίας. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, η προϋπόθεση της αδυναμίας ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως της Επιτροπής «δεν πληρούται οσάκις η καθής κυβέρνηση απλώς γνωστοποιεί στην Επιτροπή δυσκολίες νομικής, πολιτικής και πρακτικής φύσεως που παρουσίαζε η εκτέλεση της αποφάσεως, χωρίς να προβεί σε καμία ενέργεια προς τις οικείες επιχειρήσεις προκειμένου να αναζητήσει την ενίσχυση και χωρίς να προτείνει στην Επιτροπή εναλλακτικούς τρόπους εκτελέσεως της αποφάσεως που θα καθιστούσαν δυνατή την υπερπήδηση των δυσχερειών» [18].

62. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η Κυβέρνηση της Καντα βρίας περιορίστηκε στο να εκθέσει ότι ήταν αδύνατο να επιτευχθεί η απόδοση χωρίς να έχει γίνει συναφώς καμία προσπάθεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απόφαση του 1989 εφαρμόστηκε ορθώς ως προς την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορήγησε η εν λόγω κυβέρνηση.

63. Η Ισπανική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ακόμα ότι, εν πάση περιπτώσει, η Cunosa και η MIGSA (καθώς και η GURSA) έπαυσαν τη δραστηριότητά τους και έχουν ήδη αποτελέσει το αντικείμενο εκκαθαρίσεως. Επομένως, κατ' αυτήν, «όταν το αντικείμενο της υποχρεώσεως επιστροφής ενισχύσεως συνίσταται στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο ο λήπτης της ενισχύσεως να απολαύει ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε σχέση με τους άλλους ανταγωνιστές του, το να απαιτείται η απόδοση δεν έχει πλέον καμία σχέση με τον σκοπό αυτής της υποχρεώσεως».

64. Όμως, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

65. Πράγματι, πρώτον, το επιχείρημα αυτό δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, κατά πάγια νομολογία, «το *μόνο* [19] μέσο άμυνας το οποίο μπορεί να επικαλεστεί ένα κράτος μέλος κατά προσφυγής λόγω παραβάσεως την οποία άσκησε η Επιτροπή βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, είναι αυτό που βασίζεται στην απόλυτη αδυναμία της ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως» [20].

66. Στη συνέχεια, το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβερνήσεως συνεπάγεται ότι η εκτέλεση αποφάσεως που έχει λάβει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ

18 — Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1998, C-280/95, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1998, σ. I-259, σκέψη 14). Βλ. επίσης τις αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 94/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1989, σ. 175, σκέψη 10), και της 10ης Ιουνίου 1993, C-183/91, Επιτροπή κατά Ελλάδος (Συλλογή 1993, σ. I-3131, σκέψη 20).

19 — Η υπογράμμιση δική μου.

20 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 4ης Απριλίου 1995, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 16· της 27ης Ιουνίου 2000, C-404/97, Επιτροπή κατά Πορτογαλλίας (Συλλογή 2000, σ. I-4897, σκέψη 39), και Επιτροπή κατά Γαλλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 23.

εξαρτάται από μία ανάλυση της ανταγωνιστικής καταστάσεως της επιχειρήσεως κατά το χρονικό σημείο της εκτελέσεως της αποφάσεως που διατάσσει την ανάκτηση. Όμως, εκτός του γεγονότος ότι μια τέτοια προϋπόθεση δεν περιλαμβάνεται στη ρύθμιση, η απόφαση θα καθίστατο τελείως κενή περιεχομένου, δεδομένου ότι στηρίζεται ακριβώς σε μία ανάλυση του αποτελέσματος επί του ανταγωνισμού που είχε η χορηγηθείσα ενίσχυση. Επομένως, η προϋπόθεση θα είχε στην πραγματικότητα ως αποτέλεσμα την επανεξέταση της αποφάσεως κάθε φορά που θα άρχιζε η εκτέλεσή της.

67. Τέλος, βασίμως η Επιτροπή εκθέτει ότι, «καθόσον χρόνο δεν θα έχει πραγματοποιηθεί η εκκαθάριση των εν λόγω επιχειρήσεων, θα εξακολουθεί να υφίσταται η δυνατότητα να αναλάβουν εκ νέου τη δραστηριότητά τους». Συναφώς, υπογραμμίζει ότι η δυνατότητα αυτή δεν είναι απλώς θεωρητική. «Αυτό πιστοποιείται», κατ' αυτήν, «από το γεγονός ότι οι εταιρίες Idisur S.A.L., Loc S.A.L. και Vitrinor S.A.L., που δημιουργήθηκαν αντιστοίχως από τους εργαζομένους της Migsa, Cunosa και Gursa, λειτουργούν, εν μέρει, με τα περιουσιακά στοιχεία των εν λόγω εργατών, κατάσταση που αποτέλεσε την αφορμή για να ανοίξει ένας φάκελος στο Υπουργείο Οικονομικών προκειμένου να εξακριβωθεί η ύπαρξη ενδεχομένως διαδοχής επιχειρήσεων».

68. Η Ισπανική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί αυτά τα στοιχεία. Περιορίζεται να εκθέσει, στο στάδιο του υπομνήματός της ανταπαντήσεως, ότι η Cunosa εκκαθαρίστηκε. Εντούτοις, δεν παρέχει κανένα στοιχείο ως προς την εκκαθάριση αυτή, από το οποίο θα μπορούσε να συναχθεί ότι η εκκαθάριση είχε ήδη πραγματοποιηθεί πριν από την άσκηση της παρούσας προσφυγής και ότι, κατά συνέπεια, το επιχείρημα που επικαλείται η Επιτροπή, και το οποίο στηρίζεται στην παύση των δραστηριοτήτων, δεν ισχύει πλέον για την Cunosa.

Γ — Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας

69. Όσον αφορά την εγγύηση δανείου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής, που δεν αντικρούστηκαν από την Ισπανική Κυβέρνηση, το Instituto de Fomento Andaluz (στο εξής IFA) προέβη, στις 6 Νοεμβρίου 1990, στην καταβολή του εγγυημένου ποσού υπέρ του οικείου πιστοδοτικού οργανισμού. Στις 20 Νοεμβρίου 1990, απέστειλε στη Damma έγγραφο με το οποίο απαίτησε το ποσό αυτό αμελλητί. Κατά την Επιτροπή, δεν έγινε καμία άλλη ενέργεια, με εξαίρεση τη δήλωση του IFA με την οποία η απαίτηση αυτή χαρακτηρίστηκε, τον Ιούνιο του 1992, ως στοιχείο του παθητικού της πτωχεύσεως της Damma.

70. Ως προς τη μη επιστρεπτέα ενίσχυση, η Επιτροπή υποστηρίζει, χωρίς να αντικρουστεί από την Ισπανική Κυβέρνηση, ότι η Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας κίνησε, στις 21 Νοεμβρίου 1990, αυτεπαγγέλτως διαδικασία επανεξετάσεως για την ακύρωσή της. Αποφάσισε, πάντως, να μη συνεχίσει τη διαδικασία, εκτιμώντας ότι θα μπορούσε να αποδειχθεί άκαρπη, δεδομένου ότι η Damma δεν διέθετε ελεύθερα βάρους περιουσιακά στοιχεία.

71. Συγκεκριμένα, η αιτίαση της Επιτροπής συνίσταται στο γεγονός ότι η απόφαση του 1989 δεν εφαρμόστηκε ορθώς, δεδομένου ότι η Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας δεν προέβη σε καμία ενέργεια έναντι της MIGSA, τον πραγματικό δικαιούχο των ενισχύσεων, προκειμένου να τις ανακτήσει.

72. Συντάσσομαι με την άποψη της Επιτροπής για τους λόγους που διεκρίνισα ανωτέρω επ' ευκαιρία της εξετάσεως ενισχύσεων που χορήγησε η Κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων στη Ficodesa και οι οποίοι ισχύουν για την Indosa. Πράγματι, οι περιστάσεις είναι πανομοιότυπες υπό την έννοια ότι η Damma, όπως και η Ficodesa, δεν είναι παρά μια απλή εταιρία διαχειρίσεως χωρίς δική της δραστηριότητα ή περιουσία, που δημιουργήθηκε προς τον σκοπό διοχετεύσεως των ενισχύσεων και ότι, όπως η Indosa, η MIGSA είναι ο πραγματικός δικαιούχος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν. Η Κυβέρνηση της Ανδαλουσίας έπρεπε επομένως να προβεί σε ενέργειες έναντι της MIGSA προκειμένου να ανακτήσει τις εν λόγω ενισχύσεις, χωρίς η ανυπαρξία δικαιώματος να μπορεί να θεωρηθεί ως «απόλυτη αδυναμία».

Οι ενισχύσεις που κηρύχθηκαν ασυμβίβαστες με την απόφαση του 1998

73. Ως προς την απόφαση του 1998, η Ισπανική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι τη θεωρεί παράνομη και ότι, για τον λόγο αυτό, ασκήθηκε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής και πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό C-480/98.

74. Όμως, εκτός του γεγονότος ότι η παρούσα υπόθεση δεν αφορά το κύρος της αποφάσεως του 1998, αλλά την εκτέλεσή της, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με την προπαρατεθείσα του απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2000, Ισπανία κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε, κατ' ουσίαν, την ακύρωση της αποφάσεως αυτής, μεταβάλλοντας μόνον τον υπολογισμό των τόκων που πρέπει να προσμετρηθούν στο ύψος των προς ανάκτηση ποσών. Επομένως, σημασία έχει μόνον η εκτέλεση της αποφάσεως του 1998.

Α — Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Indosa

75. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το ταμείο της κοινωνικής ασφαλίσεως (στο εξής ΤΚΑ) και η Hacienda Foral de Vizcaya (περιφερειακό δημόσιο ταμείο) αντιπροσωπεύουν, μαζί με τους άλλους δημόσιους δανειστές της Indosa, το 82,65 % του ποσού των δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως μη εξοφλήσιμα και, κατά συνέπεια, διαθέτουν ευρεία πλειοψηφία στη συνέλευση των πιστωτών της Indosa.

76. Παρά το γεγονός αυτό, οι δημόσιοι δανειστές της Indosa δεν ανέλαβαν, κατά την Επιτροπή, καμία πρωτοβουλία προκειμένου οι σύνδικοι της πτωχεύσεως να προβούν άπαξ διά παντός στη θέση υπό εκκαθάριση του ενεργητικού της πτωχεύσεως ή να υποβάλουν στη συνέλευση των πιστωτών μια πρόταση συμφωνίας ή ακόμα να ζητήσουν από το δικαστήριο την ανάκληση των συνδίκων ως κύρωση της αδράνειάς τους.

77. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι, στις 28 Δεκεμβρίου 1998, το ΤΚΑ υπέβαλε στο επιληφθέν της πτωχεύσεως της Indosa δικαστήριο αίτηση ζητώντας τη θέση της υπό εκκαθάριση ή τη σύναψη συμφωνίας με τους

δανειστές «που να θέτει τέλος στην ανώμαλη κατάσταση της πτωχεύσεως της Indosa». Παρά ταύτα, κατά την Επιτροπή, η αίτηση αυτή δεν στηριζόταν σε καμία διάταξη της ισπανικής έννομης τάξεως αφορώσα τις πτωχεύσεις και δεν είχε κανένα περαιτέρω δικαστικό αποτέλεσμα, ούτε θα μπορούσε να έχει.

78. Η Ισπανική Κυβέρνηση αμφισβητεί ότι η αίτηση αυτή δεν είχε κανένα αποτέλεσμα. Περιγράφει τη διαδικασία που διενεργήθηκε το 1999 ενώπιον του Juzgado de Primera Instancia n° 7 de Bilbao, η οποία κατέληξε στην έκδοση της διατάξεως της 17ης Νοεμβρίου 1999 με την οποία το εν λόγω δικαστήριο δέχθηκε να συγκληθεί η γενική συνέλευση των πιστωτών. Προβλεφθείσα αρχικώς για τις 18 Φεβρουαρίου 2000, η συνέλευση αυτή πραγματοποιήθηκε, κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, στις 4 Ιουλίου 2000. Συμφωνήθηκε, πάντοτε κατά την εν λόγω κυβέρνηση, κατόπιν προτάσεως του ΤΚΑ και μετά θετική ψήφο όλων των παρόντων, να διενεργηθεί, βάσει συμφωνίας, η εκκαθάριση της επιχειρήσεως εντός τεσσάρων μηνών.

79. Η Επιτροπή, δεδομένου ότι παραιτήθηκε από τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, δεν θέλησε να λάβει θέση επί των τελευταίων αυτών στοιχείων της Ισπανικής Κυβερνήσεως, τα οποία περιέχονται στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως. Από αυτό συνάγω ότι η Επιτροπή δεν τα αμφισβητεί.

80. Επομένως, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, μετά την απόφαση του 1998, οι αρμόδιες ισπανικές αρχές έλαβαν μέτρα που σκοπούσαν, συγκεκριμένα, στην εκκαθάριση της Indosa.

81. Όπως η ίδια η Επιτροπή τονίζει, το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του της 15ης Ιανουαρίου 1986, Επιτροπή κατά Βελγίου [21], ότι «το γεγονός ότι λόγω της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως οι βελγικές αρχές δεν μπορούσαν να αναζητήσουν το ποσό που είχε καταβληθεί δεν συνιστά αδυναμία εκτελέσεως, εφόσον ο σκοπός που επιδίωκε η Επιτροπή ήταν η κατάργηση της ενισχύσεως *σκοπός ο οποίος [...] μπορούσε να επιτευχθεί με την εκκαθάριση της επιχειρήσεως* [22], την οποία οι βελγικές αρχές θα μπορούσαν να προκαλέσουν υπό την ιδιότητα του μετόχου ή του πιστωτή».

82. Με άλλες λέξεις, όταν δεν υφίσταται πλέον άλλη λύση για την ανάκτηση της ενισχύσεως, απομένει η εκκαθάριση της επιχειρήσεως ως το μέτρο που πρέπει να ληφθεί προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος από την Επιτροπή σκοπός, ο οποίος συνίσταται στην κατάργηση της ενισχύσεως.

83. Εν προκειμένω, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι το ΤΚΑ, προκειμένου να ανακτήσει τις ενισχύσεις, θα μπορούσε να πράξει κάτι περισσότερο από το να ζητήσει την εκκαθάριση της Indosa. Δεδομένου ότι ζήτησε την εκκαθάριση αυτή, νομίζω ότι ελήφθησαν τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Indosa, τα οποία αφορά η απόφαση του 1998. Επομένως, η προσφυγή λόγω παραβάσεως δεν είναι, κατ' εμέ, βάσιμη, όσον αφορά την εκτέλεση του άρθρου 2 της αποφάσεως του 1998.

21 — 52/84, Συλλογή 1986, σ. 89, σκέψη 14.

22 — Η υπογράμμιση δική μου.

84. Όσον αφορά το ζήτημα αν το Βασίλειο της Ισπανίας εφάρμοσε ορθώς το άρθρο 3 της αποφάσεως του 1998, το οποίο το υποχρέωνε να ενημερώσει την Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποιήσεως της αποφάσεως, για τα μέτρα που θα ελάμβανε προς εκτέλεσή της, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ισπανική Κυβέρνηση ειδοποίησε την Επιτροπή, με έγγραφο της 21ης Ιανουαρίου 1999, για την ενέργεια στην οποία είχε προβεί, στις 28 Δεκεμβρίου 1998, το ΤΚΑ. Αναφορά σ' αυτή την ενέργεια, ενισχυόμενη με αποδεικτικά στοιχεία, περιέχεται, πράγματι, σ' ένα έγγραφο του ΤΚΑ της 29ης Δεκεμβρίου 1998, που επισυνάπτεται στο προπαρατεθέν έγγραφο της 21ης Ιανουαρίου 1999.

85. Όμως, το τελευταίο αυτό έγγραφο χρονολογείται πλέον των δύο μηνών από της κοινοποιήσεως της αποφάσεως του 1998, η οποία έγινε στις 29 Οκτωβρίου 1998 [23].

86. Επομένως, έχω τη γνώμη ότι, όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Indosa, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν εκτέλεσε ορθώς το άρθρο 3 της αποφάσεως του 1998.

Β — Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Cunosa

87. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η Cunosa κηρύχθηκε σε πτώχευση τον Απρίλιο του 1994, κατόπιν αιτήσεως των εργαζομένων της, και όχι των δημοσίων δανειστών, η δε διαδικασία εκκαθαρίσεως άρχισε τον Μάρτιο του 1998. Κατ' αυτήν, οι ισπανικές αρχές δεν έλαβαν, στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, τα μέτρα που επιβάλλονται για την ανάκτηση των ενισχύσεων, περιλαμβανομένων των οφειλομένων τόκων σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως του 1998.

88. Η Ισπανική Κυβέρνηση περιορίζεται στην απάντηση ότι, όσον αφορά τις οφειλές προς την κοινωνική ασφάλιση, η έφεση που ασκήθηκε κατά της διατάξεως του Juzgado de lo Social nº 1 de Santander, της 7ης Φεβρουαρίου 1996, με την οποία κηρύχθηκε αφερέγγυα η επιχείρηση, εκκρεμεί σήμερα ενώπιον του Tribunal Superior de Justicia της Κανταβρίας.

89. Η Ισπανική Κυβέρνηση, χωρίς να αμφισβητήσει ότι κανένα μέτρο δεν ελήφθη μετά την απόφαση του 1998, ούτε καν διευκρινίζει κατά τι η προμνημονευθείσα έφεση, η οποία κατά πάσα πιθανότητα ασκήθηκε πριν από την απόφαση του 1998, συναποτελεί στοιχείο εκτελέσεως αυτής της αποφάσεως.

90. Ομοίως, όσον αφορά τις οφειλές προς το δημόσιο ταμείο, η Ισπανική Κυβέρνηση δεν διευκρινίζει κατά τι το μέτρο που ελήφθη στις 23 Ιουνίου 1999 — ήδη εξαιρετικά καθυστερημένο σε σχέση με την προθσμία που έταξε το άρθρο 3 της αποφάσεως του 1998 — από την εθνική υπηρεσία ανακτήσεως και το οποίο συνίστατο στην κοινοποίηση της ακροάσεως και της διαβιβάσεως του φακέλου στην Industrias

23 — Βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2000, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 9.

Domésticas Inoxidables del Sur SAL, λόγω της υπάρξεως ενδείξεων διαδοχής στην άσκηση της δραστηριότητας της Cunosa, αποτελούσε συγκεκριμένο στοιχείο της συμπράξεως στην ανάκτηση των ενισχύσεων που είχαν χαρακτηριστεί ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.

91. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι βασίμως η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ισπανικές αρχές δεν έλαβαν κανένα μέτρο για την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Cunosa και κηρύχθηκαν ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά με την απόφαση του 1998.

Γ — Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην GURSA

92. Κατά την Επιτροπή, οι δημόσιοι δανειστές της GURSA δεν υπέβαλαν καμία αίτηση κηρύξεως σε πτώχευση αυτής της εταιρίας, επικαλούμενοι την «πιθανή αναποτελεσματικότητα μιας τέτοιας διαδικασίας».

93. Η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει, όσον αφορά τις οφειλές προς την κοινωνική ασφάλιση, ότι, μετά την έκδοση της αποφάσεως του 1998, τα δικαστήρια δέχθηκαν την τριτανακοπή που άσκησαν κατά του ΤΚΑ οι υπάλληλοι της GURSA, στηριζόμενα στον προνομούχο χαρακτήρα της απαιτήσεώς τους. Πάντως, κατ' αυτήν, η ταχεία δράση του ΤΚΑ κατέστησε δυνατή την κατάσχεση των μοναδικών περιουσιακών στοιχείων που διέθετε η εταιρία και, με την εκτέλεση της κατασχέσεως, τη ρευστοποίηση των μοναδικών περιουσιακών στοιχείων μιας εταιρίας που έπαυσε τη δραστηριότητά της και δεν διαθέτει πλέον περιουσιακά στοιχεία από το 1994. Όσον αφορά τις οφειλές προς το δημόσιο ταμείο, η Ισπανική Κυβέρνηση περιορίζεται να εκθέσει ότι η εθνική υπηρεσία ανακτήσεως έλαβε, στις 23 Ιουνίου 1999, μέτρο παρόμοιο προς αυτό που είχε λάβει για την Cunosa.

94. Η Επιτροπή θεωρεί βασίμως ότι τα μέτρα αυτά δεν αρκούν για την ορθή εκτέλεση της αποφάσεως του 1998.

95. Πράγματι, όταν τα περιουσιακά στοιχεία μιας επιχειρήσεως δεν επιτρέπουν την απόδοση των ενισχύσεων που χαρακτηρίστηκαν ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, πράγμα που η Ισπανική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι συμβαίνει εν προκειμένω, η κατάργηση των ενισχύσεων αυτών διέρχεται, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1986, Επιτροπή κατά Βελγίου, μέσα από την εκκαθάριση της επιχειρήσεως. Πράγματι, το μέτρο αυτό παραμένει τότε το μόνο που επιτρέπει την επίτευξη της πλήρους καταργήσεως των σχετικών ενισχύσεων.

96. Εξάλλου, αν, όπως υπογραμμίζει η Ισπανική Κυβέρνηση, η GURSA δεν ασκεί πλέον δραστηριότητες ούτε έχει περιουσιακά στοιχεία από πολλών ετών, δεν βλέπω για ποιο λόγο θα εξακολουθούε να αντιτίθεται στην εκκαθάρισή της, αν μη με την προοπτική αναλήψεως δραστηριότητας, η οποία θα μπορούσε να διευκολυνθεί από τη μη απόδοση των ενισχύσεων.

97. Η Ισπανική Κυβέρνηση επικαλείται ακόμα ότι η πλήρης εκκαθάριση της περιουσίας ενός πτωχεύσαντος και η πληρωμή των δανειστών του πρέπει να πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί πτωχεύσεως. Συναφώς, διευκρινίζει ότι οι δημόσιοι δανειστές, αν δεν έχουν την απαιτούμενη πλειοψηφία, δεν μπορούν να επιτύχουν την εκκαθάριση της επιχειρήσεως σε αντίθεση προς τη θέληση των άλλων δανειστών.

98. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η παράβαση δεν συνίσταται στο γεγονός ότι οι αρμόδιες ισπανικές αρχές παρέλειψαν να επιτύχουν την εκκαθάριση σε αντίθεση με τη θέληση των άλλων δανειστών, αλλά στο ότι δεν έλαβαν, αντίθετα προς αυτό που έπραξαν στην περίπτωση της Indosa, κανένα μέτρο που μπορούσε να καταλήξει στην εκκαθάριση της GURSA. Επομένως, το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβερνήσεως δεν νομίζω ότι μπορεί λυσιτελώς να αντικρούσει τη διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν εκτέλεσε ορθώς την απόφαση του 1998 όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην GURSA.

Δ — Οι ενισχύεις που χορηγήθηκαν στη MIGSA

99. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η MIGSA κηρύχθηκε σε πτώχευση στις 27 Μαΐου 1999 κατόπιν αιτήσεως των υπαλλήλων της, και όχι του ΤΚΑ ή του δημοσίου ταμείου. Κατ' αυτήν, ούτε το ΤΚΑ ούτε το δημόσιο ταμείο έλαβαν μέτρα προκειμένου να επιτευχθεί η εκκαθάριση της MIGSA ή η σύναψη συμφωνίας με τους δανειστές.

100. Η Ισπανική Κυβέρνηση απαντά, όσον αφορά τις οφειλές προς την κοινωνική ασφάλιση, ότι η εχθρική στάση των εργαζομένων και τα μεγάλα βάρη που υφίσταντο επί των περιουσιακών στοιχείων ματαίωσαν τις προσπάθειες πωλήσεως. Υποστηρίζει, εντούτοις, ότι θα πραγματοποιηθεί κατάσχεση, από το ΤΚΑ, του μόνου υφισταμένου περιουσιακού στοιχείου, το οποίο εξάλλου είναι άνευ αξίας. Επιπλέον, κατά την εν λόγω κυβέρνηση, από μία απόφαση του ΤΚΑ της 20ής Ιανουαρίου 2000 προκύπτει ότι η ευθύνη για τις οφειλές της MIGSA έναντι της Indosa μεταβιβάστηκε από τις εταιρίες αυτές σε ένα διαχειριστή της πρώτης. Όσον αφορά τις οφειλές προς το δημόσιο ταμείο, η Ισπανική Κυβέρνηση αναφέρει το ίδιο μέτρο με αυτό που ελήφθη στην περίπτωση της Cunosa και της GURSA.

101. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα μέτρα αυτά δεν καθιστούν δυνατή την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη MIGSA, πράγμα εξάλλου που δεν αμφισβητείται από την Ισπανική Κυβέρνηση. Από αυτό προκύπτει, κατ' εμέ, όπως τονίζει επίσης η Επιτροπή, ότι οι αρμόδιες ισπανικές αρχές όφειλαν να προβούν σε ενέργειες προς τον σκοπό εκκαθαρίσεως της MIGSA, δεδομένου ότι το μέτρο αυτό εξακολουθεί να είναι το μόνο που μπορεί να καταστήσει δυνατή την κατάργηση των ενισχύεων.

102. Δεδομένου ότι οι ισπανικές αρχές δεν προέβησαν σε τέτοιες ενέργειες, έχω τη γνώμη ότι η απόφαση του 1998 δεν εκτελέστηκε ορθώς.

Δικαστικά έξοδα

103. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας ηττήθηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα, προτείνω, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 3, του κανονισμού διαδικασίας, να κατανεμηθούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων και να υποχρεωθούν το μεν Βασίλειο της Ισπανίας να φέρει, εκτός από τα δικά του έξοδα, τα τρία τέταρτα των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, η δε Επιτροπή το ένα τέταρτο των εξόδων της.

IV — Πρόταση

104. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη συμμορφούμενο,

— όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τις κυβερνήσεις της Χώρας των Βάσκων, της Κανταβρίας και της Ανδαλουσίας, προς τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως 91/1/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τις ενισχύσεις που η κεντρική κυβέρνηση και ορισμένες αυτόνομες κυβερνήσεις της Ισπανίας έχουν χορηγήσει Magefesa, παραγωγό ειδών ανοξείδωτου χάλυβα και μικρών ηλεκτρικών συσκευών·

— όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Cubertera del Norte SA, στη Manufacturas Gur SA και στη Manufacturas Inoxidables de Gibraltar SA, προς τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως 1999/509/ΕΚ, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa και στις επιχειρήσεις που τον διαδέχθηκαν·

— όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Investigación y Desarrollo Udala SA, προς το άρθρο 3 της αποφάσεως 1999/509·

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ·

— να απορρίψει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— το Βασίλειο της Ισπανίας θα φέρει, εκτός από τα δικά του έξοδα, τα τρία τέταρτα των εξόδων της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων·

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα φέρει το ένα τέταρτο των εξόδων της.